

ACS 426

List hlavního představeného

„Pane, dej mi tu vodu.“ (Jan 4,15)
Rozvíjejme umění naslouchání a doprovázení

STRENNA 2018

Don Ángel Fernández Artime, SDB
hlavní představený

Draží bratři a sestry ze Salesiánské rodiny na celém světě,

jak je již tradicí, představuji na konci roku Strennu našim sestrám Dcerám Panny Marie Pomocnice a od tohoto dne se stává darem pro celou naši Salesiánskou rodinu ve všech částech světa. Cílem Strenny a jejího komentáře je napomoci tomu, abychom měli stejné srdce a stejný pohled v nejrůznějších aktivitách ve všech našich dílech a v poslání, které je každý z nás povolán naplnit podle specifického charismatu povolání různých skupin naší Salesiánské rodiny.

Vybrané téma je pokračováním tématu z předešlého roku a odkazuje na nadcházející velkou událost v církvi, již představuje XV. generální řádné shromáždění biskupské synody svolané papežem Františkem na říjen 2018 s názvem „Mladí lidé, víra a rozlišování povolání“.

Je to téma, které se bezprostředně týká srdce našeho charismatu a na něž se budeme snažit připravit, jak nejlépe je možné, tím, že se sami staneme citlivými a že budeme pracovat na tom, aby si mnoho laiků a mladých uvědomilo důležitost této události církevního života a mělo na ní účast. Touto synodou „se církev rozhodla ptát sama sebe, jak doprovázet mladé lidi, aby poznali a přijali povolání k lásce a k životu v plnosti, a také je samotné požádat o pomoc při identifikování a nalézání dnes nejučinnějších způsobů hlásání radostné zvěsti.“¹

Strenna, kterou vám letos představuji, se nabízí jako pomoc k tomu, aby všechny naše přítomnosti jakožto přítomnosti Salesiánské rodiny ve světě mohly dosáhnout cíle vyhlášeného přípravným dokumentem synody.

Vybrané téma, které považuji za jednoduché a velmi jasné, obsahuje dva v dnešním světě životně důležité prvky: naslouchání a osobní doprovázení. K objasnění těchto dvou aspektů vám předkládám jeden nádherný evangelní obraz, který se nabízí k mnoha úvahám: setkání Ježíše a Samařanky.

Je to vyprávění o epizodě, v níž se navzdory přítomným etnickým rozdílům a náboženským protikladům uskutečňuje setkání na nejhlubší rovině člověka, které dospěje až k bodu proměny života.

Zvu vás, abyste je přijali s každoroční ochotou a využili toho, co pro vás může být v různých pastoračních situacích, v nichž se nacházíte, užitečné.

Mohu vám dosvědčit, že ve stovkách setkání, která jsem v těchto téměř čtyřech letech měl s mladými pěti kontinentů, ve mně dozrála jistota, že v domech a dílech řízených skupinami Salesiánské rodiny jsou tisíce a tisíce dobrých mladých otevřených životu, s touhou se formovat a učit se, mladých, kteří hledají. Mnozí z nich mají široké a velkorysé srdce a přejí si sloužit druhým, dělat něco pro druhé, pomáhat, darovat se.

Jsou tu mladí, kteří prosí o naši pomoc, aby mohli dál růst a zrát ve víře. Další o to explicitně nežádají, ale pociťují velkou potřebu osobního setkání a potřebu, aby jim bylo nasloucháno.

Je mnoho těch, kteří by byli ochotni se vydat na osobní a komunitní cestu rozlišování a doprovázení.

A tak se ptám: Na co čekáme? Proč se nerozhodneme být mnohem více k dispozici pro doprovázení všech mladých v tom, co je v jejich životě to nejdůležitější? Co nás brzdí? Proč se „zabývat“ nebo „ztrácet čas“ jinými věcmi, když toto je skutečná priorita výchovy a evangelizace?

Moji draží bratři a sestry, uskutečnime mnohem významnější kroky v den, kdy sami sebe skutečně přesvědčíme o tom, že to nejdůležitější z toho, co děláme, je to, že jsme a kdo jsme. Že

¹ Přípravný dokument XV. řádného shromáždění biskupské synody „Mladí lidé, víra a rozlišování povolání“. Překlad převzat z www.fatym.com/download.php?soubor=3513. Dále citováno pod zkratkou PD.

důležitější než věci a aktivity, které nabízíme dospívajícím a mladým a jejich rodinám, je naše přítomnost, naše naslouchání, naše ochota k dialogu. To je to, co v životě zanechává „stopy“ navždy. A zanechává je v mladých a v rodinách.

Toto všechno stojí u základu a ustanovuje skutečnou a hlubokou motivaci pro výběr Strenny letošního roku.

I. Setkání, které nenechává lhostejnými: „Naslouchat“

Od této chvíle vás zvou ke klidné a rozjímavé četbě úryvku známého jako „setkání Ježíše se Samařankou“. Tento obraz nám pomůže porozumět tomu, jak Ježíš navazuje vztah a jaké důsledky přináší toto setkání s Ním do života této ženy.

„Tu přišla jedna samařská žena navázat vodu. Ježíš jí řekl: „Dej mi napít.“ – Jeho učedníci totiž odešli do města, aby koupili něco k jídlu. – Samařská žena mu odpověděla: „Jak to? Ty, Žid, žádáš o napítí mne, Samaritánku?“ (Jan 4,7-9)

Ježíš a anonymní Samařanka pocházejí ze dvou různých národů, které spolu v dějinách žily ve sporu a navzájem se považovaly za radikálně vzdálené od původní víry Izraele. Můžeme tvrdit, že se jejich rody považovaly za nepřátelské z hlediska sociálního, náboženského a politického, a to nikoliv z důvodu, že by byly odlišné, ale právě z důvodu, že byly velmi podobné a zároveň protikladné: každý byl přesvědčen o tom, že je skutečným opatrovatelem a strážcem původního náboženství starého Izraele. Oba národy se tedy navzájem pokládaly za podvodníky.

Toto jsou tedy hlavní postavy.

Samařská žena, která když přijde ke studni, tak bez nejmenšího zaváhání rozpozná Ježíšův původ. On je podle charakteristického způsobu oblékání Žid. Pro samařskou ženu je to cizinec: má žízeň, a nemá k dispozici vědro a voda v hluboké studni je pro něj nedosažitelná. Na druhé straně se žena nenachází jenom tváří v tvář cizinci. Před ní stojí z náboženského hlediska „soupeř“.

Zároveň je tato žena, podle toho, co můžeme z vyprávění odvodit, osoba poznamenaná, tak říkajíc s pochybnou pověstí, ve „zvláštní“ životní situaci. Můžeme odvodit, že se jedná o ženu, která se emočně cítí být obětí odmítnutí.

Kromě toho se mezi Ježíše a Samařanku staví silné etnické a náboženské předsudky: podle tehdejších zvyklostí se Ježíš chová odsouzeníhodně a porušuje pravidla tím, že tuto ženu požádá o vodu.

Lze předpokládat, že se tato žena cítí jistá před Ježíšem, který není z její vesnice a neví o jejích „životních selháních“ a kromě toho patří k podobné, byť heretické, náboženské skupině. Ježíš by neměl možnost přijít do kontaktu s představiteli samařských Izraelitů její komunity, a proto neměla z čeho mít strach nebo koho se obávat.

Z této situace můžeme vytežit několik pro nás velmi zajímavých skutečností: setkání se odehrává na místě profánním a „venku“, u venkovské studny, na místě, které se stane *místem setkání s Bohem*.

Ježíš, který je skutečným protagonistou a prvním subjektem setkání, naslouchání a počátečního dialogu, „načrtává“ strategii tohoto setkání, když začíná **nasloucháním** druhému člověku a jeho situaci, kterou tuší.

Pánův příklad je pro nás velmi aktuální.

→ Je to naslouchání, které je PŘIJETÍM a OSOBNÍM SETKÁNÍM

Naslouchání je vždycky uměním: „Potřebujeme se cvičit nejen v umění slyšet, ale k tomu si navíc osvojit schopnost naslouchat. První věcí při komunikaci s druhým je dovednost srdce vytvářet

blízkost, bez níž neexistuje žádné opravdové duchovní setkání.“² To je důvodem, proč dar slova, zejména v osobních vztazích, musí mít jako protějšek „moudrost naslouchání“.

Toto naslouchání, které je v našem poslání Salesiánské rodiny tak důležité, musí mít jako výchozí bod *setkání*, jež se stává příležitostí k lidskému a zlidšťujícímu vztahu prožívanému v plné svobodě, „s uctivým pohledem plným soucitu, a zároveň spořádaně a svobodně povzbuzovat ke zrání v křesťanském životě“.³

Ve vztazích k dospívajícím a mladým, k našim žákům, k rodinám v různých našich přítomnostech, musí být autentické naslouchání pozorné k následujícímu:

- Podporovat *otevřenost* vůči druhému: otevřenost celé naší osoby, protože samozřejmě nasloucháme ušima, můžeme však také naslouchat, je-li naslouchání opravdové, našima očima, myslí, srdcem, celou bytostí.
- Věnovat veškerou *pozornost* tomu, co dotyčný sděluje, a aktivně usilovat o porozumění tomu, co si sdělit přeje, s tím, že základem naslouchání, které nabízíme, je hluboký respekt ke druhému člověku.
- *S opravdovým zájmem* doprovázet člověka, mladého nebo dospělého, v tom, co hledá a co od sebe očekává. Se skutečnou *empatií*, která je opakem studené a formální zdvořilosti. Jde o to, abychom se s druhým člověkem ztotožnili a kráčeli s ním.
- Odložit svůj vlastní svět, vlastní situaci a *přiblížit se*, nakolik je to možné, situaci druhého člověka. Být schopni doprovázet, aniž bychom se vměšovali.
- Naslouchání je zkrátka ono umění, které vyžaduje *pohotovou pozornost* k druhému člověku, jeho zápasům, slabostem, radostem, utrpením a jeho očekáváním. Neomezujeme se totiž na poslouchání něčeho, ale jsme v naslouchání někomu. Stránky evangelia jsou plné této pohotové pozornosti, když vyprávějí o setkání Ježíše s jeho lidem.
- Když se toto naslouchání vztahuje k osobnímu duchovnímu doprovázení, přesahuje psychologickou dimenzi a získává *dimenzi duchovní a náboženskou*, protože nás vede po cestách, na nichž očekáváme Někoho.
- Vyžaduje krom jiného jisté *vnitřní ticho*, jehož výchozím bodem je přijetí lidí takových, jací jsou, v situacích, v nichž se nacházejí.
- Náš pohled vychovatelů, který je zvláštním způsobem obrácen k mladým a také k životům jejich rodin, nás ujišťuje, že v každém srdci⁴ je mnoho *pozitivního* a že tomuto pozitivnímu je třeba dát průchod. Naslouchání tedy musí znamenat mnohem více než jen trpělivě poslouchat. Znamená to jednat tak, abychom pochopili hloubku toho, co nám druhý člověk říká a proč nám to říká. Znamená to věnovat pozornost tomu, co druhé, dospívající, mladé, jejich rodiny, skutečně zajímá.

Toto naslouchání nás má dovést k adekvátnímu porozumění potřebám dnešních mladých a někdy také potřebám jejich rodičů nebo lidí, s nimiž jsme v kontaktu v pastoraci. Ve skutečnosti nás totiž mladí nevyhledávají ani tak kvůli doprovázení, ale spíše proto, že jsou tlačeni nutností tváří v tvář *pochybnostem, problémům, naléhavým potřebám a těžkostem, konfliktům, napětím, rozhodnutím, která mají učinit, problematickým situacím, jimž čelí*.

A dobře víme z naší formace vychovatelů a evangelizátorů, že se k nám spíše přiblíží tehdy, když my sami uděláme nějaké gesto přiblížení se, když o ně projevíme nějaký zájem, když jim

² EG 171.

³ EG 169.

⁴ „V každém mladém... je bod přístupný dobrému a první povinností vychovatele je hledat tento bod, tuto citlivou strunu srdce.“ Srov. MB V, 367 a 266 (překlad vlastní).

jdeme vstříc, když projevíme ochotu. Sami tito mladí, děti „scientistické“ kultury ovládané technikou a světem jejích možností, kteří patří k super on-line generaci, „pocítují potřebu blízkých lidí jako důvěryhodných, důsledných a čestných vzorů, včetně míst a příležitostí, ve kterých by sami mohli podrobit zkoušce vlastní schopnost realizovat vztahy s druhými (ať už dospělými nebo vrstevníky) a zakusit emoční pocity. Hledají postavy schopné prokázat blízkost a nabídnout podporu, povzbuzení a pomoc, poznání mezi bez toho, že by je zatěžovaly posuzováním“.⁵

To je důvodem, proč mnohdy tato setkání a náhodné rozhovory mohou „otevřít dveře“ k hlubší cestě růstu...

Tak k tomu došlo během setkání Ježíše se ženou, která se vydala ke studni jednoduše proto, aby nabrala vodu.

Aniž bych si činil nárok na předkládání technik naslouchání, chtěl bych podtrhnout, že chceme-li pěstovat postoje napomáhající autentickému naslouchání, musíme věnovat pozornost následujícímu:

- Neujímat se netrpělivě slova místo toho, abychom nechali druhého mluvit.
- Být pozorní a nepřerušovat neustále hovor.
- Nereagovat impulzivně vůči jakékoli neshodě.
- Nezanedbávat věnování pozornosti člověku, kterému nasloucháme.
- Mít na paměti potřebu cítit, že je mi nasloucháno, kterou mají všichni.

Stejně tak bude ve chvílích naslouchání důležité:

- Dát člověku příležitost sdělit všechno, co má uvnitř a co pro něj může být často zátěží nebo tísní.
- Klást vhodné otázky a vyvarovat se těch, které mohou způsobit nedůvěru či odpor.
- V klidu přijmout ticho a ponechat mu veškerý nutný čas bez přerušování povrchními radami či otázkami. Okamžiky ticha totiž mohou druhého v klidu přivést k tomu, že se cítí dobře a může přemýšlet o tom, čemu naslouchá.
- Počínat si tak, aby bylo možné „rozeznat emoce“, které představují velmi důležitou část každé komunikace.
- Vyhnout se upovídání, mnoha slovům a rychlým řešením. Nezapomínat na to, že důležité věci potřebují čas, vést proces.

Uzavírám tuto část věnovanou naslouchání odkazem na Dona Boska. Není pochyb, že způsob vyjadřování, který dnes používáme, když mluvíme o naslouchání (rozlišování a doprovázení), je rozdílný vzhledem ke kulturnímu a náboženskému kontextu Dona Boska. Přesto však se mi zdá následující svědectví velmi hezké, protože nám dává pochopit, jak se jeho chlapci a další lidé cítili jím přijati a slyšení:

„I přes mnohé závažné starosti byl vždycky hotov přijmout ve svém pokoji s otcovským srdcem ty mladé, kteří si přáli zvláštní slyšení. Chtěl dokonce, aby s ním jednali velmi domácky, a nikdy si nestěžoval na nevychovanost, s níž od nich byl leckdy vyrušován... Každému nechával plnou svobodu klást otázky, předkládat těžkosti, hájit se, omlouvat se...

Přijímal je se stejnou úctou, s níž jednal s váženými osobnostmi. Vyzval je, aby si sedli na pohovku, zatímco on seděl za stolem, a naslouchal jim s velkou pozorností, jako by věci, které mu předkládali, byly všechny velmi důležité.“⁶

⁵ PD.

⁶ MB VI, 438-439 (překlad vlastní).

II. Setkání, které člověka vybízí jít dál: „rozlišovat“

Když pokračujeme v úryvku o setkání Ježíše se Samařankou, který nás vede na této cestě naslouchání, rozlišování a doprovázení, čteme:

„Ježíš jí na to řekl: „Kdybys znala Boží dar a (věděla), kdo ti říká: 'Dej mi napít', spíše bys ty poprosila jeho, aby ti dal živou vodu.“ Žena mu namítla: „Pane vždyť ani nemáš (vědro), a studna je hluboká. Odkud tedy chceš vzít tu živou vodu? [...]“

Ježíš jí odpověděl: „Každý, kdo se napije této vody, bude zase žíznit. Kdo se však napije vody, kterou mu já dám, nebude žíznit navěky. [...]“

Žena mu řekla: „Pane, dej mi tu vodu, abych už nikdy neměla žízeň...“ (Jan 4,10-15)

* Ježíš jakožto dobrý znalec lidského srdce využívá všech možností slova, tedy konverzace i gest, aby se setkal s lidmi.

- Pokládá otázku, vede dialog, vysvětluje, je pozorný a vnímá svůj protějšek, napovídá, potvrzuje, vybízí k reakcím.
- Ježíš dává anonymní Samařance najevo, že rozumí její situaci více, než by si mohla představit, a že chápe bolest a utrpení, které musí určitým způsobem snášet.
- Staví ženu tváří v tvář její reálné situaci a jejím vyhubým odpovědím, dokonce až tváří v tvář nejhlubší pravdě o ní, jako v okamžiku, kdy mu říká: „Nemám muže.“
- Současně jí dává zakusit *soucitnou empatii*.
- Ježíš nepovažuje hovor za uzavřený, nenechává se přemoci počátečním odporem.
- Dialog napomáhá k vyjasnění nedorozumění a k autentickému projevu. Záhadné a provokativní odpovědi v ženě probouzejí blízkost, cítí se překvapena a dospěje k tomu, že si opravdu přeje to, co může její život učinit lepším.

* Ježíš hledající dobro druhého navazuje osobní vztah namísto nesouhlasného a káravého morálního soudu.

- Místo obviňování vede dialog a dává nabídky.
- Jeho jazyk a slova jsou zaměřeny do srdce těch, s nimiž mluví.
- V dialogu se samařskou ženou postupuje klidně, nespěchá se představit jako ten, kdo může změnit její život, ale pomalu v ní probouzí zájem o přístup k vodě slibující zvláštní, jiný, lepší život.

* Ježíš, jakožto odborník v lidskosti, se projevuje jako pozorný a plný zájmu o vnitřní svět těch, s nimiž vede dialog, čte v jejich srdcích, zkoumá je a dokáže je interpretovat.

→ *Víra a povolání k radosti z lásky*

I v našich dnech, stejně jako tenkrát Samařanku, Pán fascinuje mnoho mladých. Tato přitažlivost je v úzkém vztahu s vírou a s povoláním, jímž se Bůh obrací na každého ze svých synů a dcer, aby prožívali život jako povolání k radosti z lásky.

Víra způsobuje, že se mladí cítí přemoženi způsobem vidění, přijetí, vztahu a života s Ježíšem, a naplňuje jejich život. Jak obvykle říká papež František, „víra není útočištěm pro lidi bez odvahy“.⁷

A pro nás, kteří nabíráme vodu z pramene tryskajícího ze salesiánského charismatu probuzeného Duchem svatým v Donu Boskovi, se tato nabídka víry jako výchozího bodu každého dalšího rozlišování zakládá na jediné jistotě: *reálně věříme, že nás Bůh miluje a že miluje mladé, věříme, že Ježíš, Pán, s nimi chce sdílet svůj Život, a věříme, že Duch svatý je v mladých přítomen a*

⁷ LF, 53.

že v každém z nich jedná.⁸

Světlo víry, jež postupně a v procesech zraje v životě mladých, kteří se „*nechají zasáhnout Bohem*“, jim umožní, aby si uvědomili „plán vášnivé lásky, který má Bůh s každým člověkem“⁹, a objevili tak, „že je-li povolání k radosti z lásky základní výzvou, kterou Bůh vkládá do srdce každého mladého člověka, aby jeho existence přinášela užitek, pak víra je společně darem shůry i odpovědí na vědomí, že jsme byli vyvoleni a milováni“.¹⁰

Tato cesta vyžaduje postoj otevřenosti k hlasu Ducha svatého při rozhovoru s Božím slovem v onom nejintimnějším a nejposvátnějším prostoru, který lidská bytost zná, totiž ve *svědomí*.

S výchovným a pastoračním pohledem musíme mít na paměti, že mladí či manželé v manželství nebo rodiny přicházejí na tuto cestu neřídko pohnuti touhou hledat, a tato touha má původ v některých životních situacích.

- Situace vedoucí člověka, mladého, manželský pár nebo někoho z rodiny, k pocítění potřeby dát životu hluboký smysl, a to i s perspektivou víry. K tomu někdy dojde tehdy, když procházíme situacemi, kdy si uvědomíme, že něco nefunguje, není v pořádku.
- Není-li nám dobře, nežijeme-li v souladu a nenacházíme-li pravý a plný význam toho, co je součástí nás samých, případně „nás“ jako manželů nebo rodiny. Situace se může konkrétně projevit „existenciálním prázdňem“, které v člověku často způsobuje zmatek, nepohodu, smutek a beznaděj.
- Mějme zároveň na paměti, že v některých společnostech žijeme a jsme nuceni žít natolik zaměřeni navenek, skoro jako bychom byli za výlohou, kde se prodává idea a není zde místo pro omezení či chyby, kde není právo zestárnout a pokročit v letech, protože to je „nevkusné“. Více než kdy jindy je zapotřebí výchovy, osobní a komunitní cesty, naslouchání a dialogu, které by podporovaly hloubku a vnitřní život.

→ *Dar rozlišování*

To, co bylo až dosud řečeno, a ještě i další, ospravedlňuje záměr církve, která skrze cestu synody „potvrzuje vlastní touhu po setkání, doprovázení a starosti o každého mladého člověka, žádného nevyjímaje“ a nechce jej nechat „v osamocení a na okraji, kterým je vystavuje svět“.¹¹ To nám dovoluje podtrhnout, jak je spolu s nasloucháním důležitý dar rozlišování. V tradici církve bylo hledání v rozlišování používáno v mnoha situacích: rozlišování znamení času, rozlišování vzhledem k morálnímu jednání, duchovní rozlišování cesty křesťanského života v plnosti, nebo také duchovní rozlišování, když se jedná o vlastní povolání a životní volbu.

V každém případě je zásadní rozhovor s Pánem a naslouchání hlasu Ducha svatého, protože, jak jsme již zdůraznili dříve, si musíme být vědomi toho, že „Ježíšova osoba a radostná zpráva jím ohlašovaná nepřestávají přitahovat a oslovovat mnoho mladých lidí“.¹²

Proč nabízet cestu rozlišování všem, kdo jsou v situaci, kdy se nechávají svobodně oslovit a zasáhnout Bohem, a podporovat ji? Jednoduše proto, že si uvědomujeme, že Duch svatý mluví a jedná v každém člověku skrze události jeho života a života těch druhých. Promlouvá také skrze mnohá zprostředkování, avšak fakta, zkušenosti, události, prožívání mohou být samy o sobě němé nebo dvojznačné, protože jsou vždy subjektivní s velmi různými a subjektivními interpretacemi.

⁸ Srov. GK 23,95.

⁹ PD.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ PD.

¹² Tamtéž.

Jejich objasňování správnou metodou bude jedním z plodů cesty rozlišování.

Papež František nám v *Evangelii gaudium* nabízí tři klíče k rozlišování, do nichž zahrnuje zkoumání *znamení doby*, jak to naznačoval již papež Pavel VI.¹³

- **Poznat**¹⁴ – ve světle toho, k čemu inspiruje Duch svatý.

- Abychom měli jasnou mysl ve světlých i těžkých chvílích života, v obdobích skutečného vnitřního boje, která mohou nastat.
- Abychom dali rozkvést celému citovému bohatství, které v člověku je, a pojmenovali to, co zakoušíme a co je v nás.
- Abychom zachytili „chut“, kterou nacházíme v souladu, nebo naopak odlišnosti mezi tím, co zakoušíme, a tím, co je v nás nejhlubší.
- Abychom v tom všem byli osvíceni Božím slovem, které je třeba rozjímat. Tím, že do středu postavíme schopnost naslouchání, city člověka, aniž bychom měli strach třeba i z mlčení.
- Abychom toto všechno přijali jako součást cesty osobního zrání.

- **Vyložit**¹⁵

- Porozumět, k čemu volá Duch Boží skrze to, co v každém člověku podněcuje.
- Interpretovat a být interpretováni je velmi delikátní úkol, který vyžaduje trpělivost, bdělost a také jistou dovednost. Je třeba si být vědomi, že existují sociální a psychologické podmíněnosti.
- Bude nezbytné počítat s realitou, avšak zároveň se nespokojit s minimem, neusilovat jenom o to, co je snadné. Být si vědomi vlastních darů a vlastních možností.
- Tento úkol interpretovat (vyložit) se přirozeně může rozvinout ve věřícím člověku, v křesťanovi za určitých podmínek:
 - Pěstováním opravdového dialogu s Pánem (takového, jaký vedla samařská žena s Ježíšem).
 - Zapojením všech lidských schopností takovým způsobem, aby nebylo lhostejné to, co se děje, co se prožívá (podobně jako zanechal odezvu v srdci oné ženy rozhovor s Ježíšem).
 - Nechat si pomoci od člověka, který je znalý naslouchání Duchu (v případě evangelního úryvku to byl sám Ježíš, kdo vedl).

- **Zvolit**¹⁶

Docházíme tak do bodu, kdy se člověk, mladý, snoubenci, rodina, jde-li o rozlišování v prostředí rodiny, musejí rozhodnout a uvést do praxe autentickou lidskou svobodu a (podle různých případů) osobní či komunitní zodpovědnost.

Samařanka si musela vnitřně vybrat: buď ignorovat Ježíše a pokračovat ve svém životě tak, jako by se při setkání nic nestalo, nebo udělat rozhodnutí, že se jím nechá překvapit a strhnout dokonce k tomu, že půjde a zavolá své sousedy, a sdělí jim pohnutí, jež zakusila, protože se tento člověk dotkl hlubin jejího vnitřního světa.

- Volba učiněná tehdy, když se rozlišuje ve světle Ducha, lidem mnohdy umožňuje velkou svobodu a zároveň od nich vyžaduje koherentní život.

¹³ Pavel VI., *Ecclesiam suam*, 632, citováno v EG 51.

¹⁴ PD.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Tamtéž.

- Proto je možné tvrdit, že podporovat v člověku, a zvláštním způsobem v mladých lidech, životní volby, které jsou skutečně svobodné a zodpovědné, tvoří poslední cíl každého vážného procesu na cestě víry a osobního růstu (a v každé pastoraci povolání, na jakou lze pomyslet).

Papež nám říká, že rozlišování „je hlavní nástroj, který umožňuje střežit nedotknutelný prostor svědomí“¹⁷, aniž bychom „vznášeli nárok jej nahradit“.¹⁸ Následujeme příklad Ježíše, který v rozhovoru samařskou ženu doprovází na cestě k pravdě a k hloubce jejího vlastního života.

III. Setkání, které proměňuje život: „doprovázet“

Právě tehdy se vrátili jeho učedníci a divili se, že mluví se ženou. Přesto však se nikdo nezeptal: „Co jí chceš?“ nebo „Proč s ní mluvíš?“ Žena tam nechala svůj džbán, odešla do města a řekla lidem: „Pojďte se podívat na člověka, který mi řekl všechno, co jsem udělala. Snad je to Mesiáš?“ Vyšli tedy z města a šli k němu. [...]

Mnoho Samaritánů z toho města v něj uvěřilo pro řeč té ženy, která svědčila: „Řekl mi všechno, co jsem udělala.“ Když tedy ti Samaritáni k němu přišli, prosili ho, aby u nich zůstal. Zůstal tam dva dny. A ještě mnohem víc jich v něj uvěřilo pro jeho řeč.

Té ženě pak říkali: „Věříme už nejen proto, žes nám to pověděla, vždyť sami jsme ho slyšeli a víme, že je to skutečně Spasitel světa.“ (Jan 4,27-30.39-42).

- Samařanka vstoupila na evangelní scénu jako „jedna samařská žena“ a odchází z ní jako ta, která „poznala pramen živé vody“ natolik, že cítí potřebu běžet a zvěstovat svým krajanům, co se jí stalo. Tímto svým svědectvím způsobí, že se mnozí z nich přiblíží Ježíši.
- Tato žena zde zanechá džbán a běží, aby o tom člověku řekla ostatním. Položí jim důležitou otázku: „Nemohl by ten člověk být mesiášem, kterého Izrael tak dlouho očekává?“
- Podobně, jak můžeme z kontextu odvodit, dává Ježíš svým učedníkům na srozuměnou, že plní vůli Otce. Tu vůli, jež je Životem jeho života, který touží předat druhým.
- Ježíš těm, s nimiž se setkává, v tomto případě Samařance, nenabízí ani tak rozšíření jejich vědění a vědomostí, ale spíše růst a změnu života. Jakobova studna, symbol moudrosti pocházející ze Zákona, ztrácí svou hodnotu a je nahrazena „živou vodou“.
- Obraz Boha, jak je sdělován při setkání s Ježíšem, není obrazem boha netečného, vzdáleného, filosoficky studeného. Ježíš jej naopak zjevuje jako Boha dávajícího život, který může být nazýván Otcem, který se nenechává uzavřít ani kontrolovat ani vlastnit, protože je Duch (úcta v Duchu a pravdě).
- Závěr setkání překračuje to, co by se očekávalo od normálního závěru, tedy žena by se vrátila do svého každodenního života se džbánem plným vody. Místo toho k nám džbán, který odkládá, aby šla zavolat své sousedy, hovoří o zisku, nikoliv o ztrátě.

→ Jako Ježíš doprovázet

Existují četná biblická vyprávění, která jsou na prvním místě vyprávěním o doprovázení, jež Bůh během času zajišťuje svému lidu.

Na rozhraní obou Zákonů se objevuje Jan Křtitel jako první duchovní doprovázející v evangeliích. Jan, ještě dříve než samotný Ježíš, mohl vydat svědectví a připravit cestu, protože Bůh promluvil k jeho srdci.

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ AL, 37.

Sám Ježíš se v mnoha úryvcích Nového zákona přibližuje a stává se průvodcem na cestě, aby sdílel sebe, aby se osobním způsobem setkal s lidmi své doby.

Setkání Pána a Samařanky ukazuje, jakým způsobem může Boží Duch jednat v srdci každého muže a ženy. V onom lidském srdci, které se kvůli křehkosti a hříchu tolikrát cítí zmatené, rozdělené, neodolatelně přitahované různými a často protichůdnými nabídkami.¹⁹

Tváří v tvář této realitě člověka se osobní doprovázení jeví jako velmi účinný prostředek v křesťanské duchovní tradici poskytující věřícím nástroje a zdroje, které jim pomohou rozpoznat Pánovu přítomnost, jeho výzvy a volání.

Jak bychom mohli doprovázení definovat? Například jako „formu trvalého dialogu mezi přáteli vedoucí k přijetí Života doprovázením života“.²⁰ Dialogu, jehož konečným cílem je podporovat vztah mezi člověkem a Pánem a pomoci k překonání případných překážek.

Tak jako to dělal Ježíš při setkání s lidmi ve své době, je při každé zkušenosti doprovázení nezbytné:

- Laskavý pohled jako byl pohled Ježíšův, když povolával svých Dvanáct (Jan 1,35-51).
- Slovo authority, jak je pronesl Ježíš v synagoze v Kafarnaum (Lk 4,32).
- Schopnost být nablízku, jako při Ježíšově setkání se Samařankou (Jan 4,3-34.39-42).
- Zvolit si jít po boku, stát se průvodcem na cestě, jako Ježíš vůči učedníkům na cestě do Emauz (Lk 24,13-35).

Pro nás bude doprovázení dospívajících a mladých, jejich rodin, dospělých všeobecně obnášet:

- Znat cestu, po níž jdou, vědět, kde se nacházejí a kterým směrem se ubírají, abychom mohli kráčet společně.
- Zajistit, aby došlo k setkání jako příležitosti pro vztah, lidský a sloužící k růstu v lidství, nikoliv pouze účelový. Víme dobře o důležitosti, jakou má setkání v salesiánské pedagogice, že staví do středu osobu mladého a každého člověka s osobními vztahy založenými na vzájemném poznání, na zájmu hledajícím dobro druhého, na porozumění, empatii, důvěře. A víme, že v tomto byl Don Bosco *vynikajícím a nesrovnatelným mistrem*.
- S postojem **naslouchání** (ještě jednou se vracíme k umění naslouchat jakožto základu doprovázení!), které umožňuje poznat a pochopit realitu druhého člověka, jeho cestu, bolestnou situaci, nedostatek naděje, únavu a hledání, v němž se nachází, stejně jako sny, touhy a ideály ukryté v jeho srdci.
- Vždycky se bude jednat o zprostředkující setkání, protože skutečným doprovázejícím je Duch svatý. Důrazně to potvrzuje mystik sv. Jan od Kříže, když píše: „Ti, kdo vedou duše, ať si všímají a berou v potaz, že tím hlavním, kdo jedná, vede a hýbe dušemi v této záležitosti, nejsou oni, nýbrž Duch svatý, který nikdy neztrácí ze zřetele péči o ně.“²¹ A tak nebude nikdy dostatečně zdůrazněno, že průvodcem na cestě veškerého našeho výchovně-pastoračního a evangelizačního jednání je Duch svatý.

¹⁹ Srov. PD.

²⁰ LOLA ARRIETA, *Aquel que acompaña sale al encuentro y regala preguntas de vida para andar el camino* (Apuntes provisionales). Simposio CCEE. Barcelona, 2017, 11. Viz též Si veda anche P. CHÁVEZ VILLANUEVA, *Lettera del Rettor Maggiore*. „Venite e vedrete“ (Gv 1,39). *La necessità di convocare*, in ACG 409 (2011), p. 33-36; M. A. GARCÍA, *L'accompagnamento personale nella proposta educativo-pastorale salesiana*, pp. 261-282, in F. ATTARD-M. A. GARCÍA (A CURA DI), *L'accompagnamento spirituale*, Elle Di Ci, Torino 2014, 349.

²¹ Sv. Jan od Kříže, *Živý plamen lásky* 3,46.

- Doprovázející a průvodce na cestě se má stát svědkem a zvěstovatelem působení Ducha v doprovázeném, avšak diskrétně tím, že mu zůstává po boku a omezuje se na zaujetí toho místa, které mu přísluší, a žádného jiného. Ve skutečnosti se totiž vychovatel a hlasatel evangelia formují jako duchovní doprovázející *na základě zkušenosti toho, že se nejprve setkali s Ním*. To je jasné, explicitní a radikální kvůli skutečnosti, že „pravý vychovatel k víře je ten, kdo musí v určité chvíli poodstoupit a stáhnout se stranou, aby vytvořil ono „prázdné místo“, které může být zaplněno jenom Pánem“²², a tak dovolit, aby ovocem a výsledkem tohoto doprovázení bylo to, že dojde ke skutečnému vztahu a setkání mladého, doprovázeného člověka, s Bohem.
- Aby vyšlo najevo, jakým způsobem se Bůh projevuje v našem životě, dokonce až k úžasu nad tím, že se On setkal s námi.
- Vědomí toho, že iniciativa bude vždycky na Boží straně, na nás je zodpovědnost a svoboda.

→ **Don Bosco, vychovatel a duchovní doprovázející svých mladých**²³

Mluvit o Donu Boskovi jako o vychovateli znamená podtrhnout a být si vědomi úzkého existujícího vztahu mezi jeho výchovným posláním a duchovním doprovázením mladých a významu, jaký má pro jejich formaci.

Abych byl velmi stručný a zdůraznil jenom to, co je podstatné, upozorňuji na některé prvky, které považuji za velmi cenné:

- Don Bosco je hlasatel evangelia – vychovatel, který se s velkou intuící stará o vytvoření přitažlivého výchovného prostředí bohatého na výchovné nabídky a mezilidské vztahy. Don Bosco se nikdy nezřekl postupných konkrétních kroků v křesťanské formaci svých chlapců.
- Don Bosco je pro nás *geniální doprovázející svých chlapců*, protože se neomezuje na osobní rozhovor nebo na slavení svátosti smíření (tehdy nazývanému jedině zpověď), ale vidí všechno ve vztahu, propojené s ostatními součástmi výchovného působení a každodenního života v jeho různých okamžicích.
- Ve stylu Dona Boska se doprovázející a doprovázený *neomezují na setkání* na základě přesného diáře v určený den a hodinu, ale denně sdílejí prostředí, prostor k rekreaci, okamžiky práce, modlitby a radosti.
- Můžeme si domyslet, že snadno došlo k vzájemnému poznání, důvěře a také přátelství, což podporovalo důvěru a ochotu nechat se doprovázet.
- V Donu Boskovi je duchovní otcovství důsledkem a zralým plodem výchovného otcovství, které s ním jeho chlapci každodenně prožívali. Toto otcovství nacházíme úžasně popsané v následujícím vyjádření: „Pro jednotlivého chlapce byl Don Bosco jako zpovědník a duchovní doprovázející tím, kdo ho přijal s laskavostí, kdo ho podporoval, učil a vychovával, motivoval, aby ze sebe vydal to nejlepší v komunitě i v každodenní práci. Vedle něj jsou zde asistenti, formátoři a mladí přátelé, s nimiž může sdílet totéž etické

²² R. SALA, *Pastorale Giovanile I, Evangelizzazione e educazione dei giovani*, LAS, Roma 2017, p. 391.

²³ Doporučuji věnovat pozornost bohaté existující salesiánské literatuře, zvláště podtrhávám: A. GIRAUDDO, *Direzione spirituale in San Giovanni Bosco*, in F. ATTARD-M. A. GARCÍA (A CURA DI), *L'accompagnamento spirituale*, Elle Di Ci, Torino 2014, pp. 148-172; P. CHÁVEZ, Lettera del Rettor Maggiore, „Venite e vedrete“ (*Gv 1, 39*). *La necessità di convocare. o.c.*, pp. 9-16; J. E. VECCHI, *Spiritualità Salesiana*. Elle Di Ci, Torino, pp. 22-36, 117-124, 173-174; DICASTERO PER LA PASTORALE GIOVANILE SALESIANA, *La Pastorale Giovanile Salesiana. Quadro di Riferimento*, Roma 2014, 3 ediz., pp. 24-25, 78-103, 114-117; E. ALBURQUERQUE (COORD.), *Espiritualidad Salesiana. 40 palabras clave*, CCS, Madrid, 77-82.

směřování, tytéž duchovní hodnoty a inspirativní a plodnou výměnu v dialogu.²⁴ A konečně laskavý tón a vytvoření důvěry a sympatie jsou pro Dona Boska základními podmínkami jeho výchovné metody.

- Don Bosco je *vždy a v každém okamžiku vychovatelem*, který se nejen stará o výživu, zdraví a vzdělání svých hochů. Jeho výchovné úsilí je vždy orientováno na jejich křesťanskou výchovu. Právě z tohoto důvodu můžeme tvrdit, že „duchovní doprovázení ke křesťanské dokonalosti je zásadní a nezbytnou součástí salesiánské pedagogiky“.²⁵
- Mnohé objasňuje to, že víme, že Don Bosco v doprovázení nenavazoval s každým z hochů stejný vztah a stejné pouto, ale činil tak „s různými odstíny a na různé úrovni“. Chlapci, které potkával pouze ve sváteční oratoři v neděli odpoledne a při zpovědi, nebyli ve stejné situaci jako ti, kteří byli denně dnem i nocí na Valdoccu, a mezi nimi pak ti, kteří se jevíli citliví a ochotní vzhledem k povolání.
- Charakteristikou, která by měla být „naše vlastní“ protože byla vlastní Donu Boskovi, je *dělat kroky vždy směrem k vytváření společenství života*, kde srdečná setkání, stálá přítomnost, empatická blízkost vychovatele (typická pro salesiánskou asistenci) probouzející důvěru a přátelství jsou normální charakteristikou společenství dospívajících, mladých a dospělých.

Cíl, k němuž se vždy, nakolik to bylo možné, směřovalo, bylo „získání srdce“. Je to úžasné, když pomyslíme, co to může znamenat pro opravdového hlasatele evangelia a vychovatele!

- Víme také, že pro Dona Boska *kvalita výchovného prostředí*, která měla být na Valdoccu nabízena a budována společně s chlapci, představovala pro každého to *nejúčinnější doprovázení*, ať už byla situace, v níž se nacházel, jakákoliv.
- Ve svém výchovném působení se Don Bosco *snaží mladé pochopit*, všimnout si jejich potřeb a přání. Mladý člověk se tak v tomto výchovném vztahu cítí *pochopen, přijat, podpořen a milován*.

Důvěra hochů v jejich přítele, vychovatele a otce způsobuje, že mu otvírají srdce a jsou ochotni se s ním vydat na cestu, na níž objevují věci pro ně nové a lákavé.

Významný a současně objasňující příklad se nabízí v počátečním odporu mladého Michala Magone, jehož, podle toho, co vyprávěl sám Don Bosco, nebavilo nic jiného než zpívat, křičet, běhat a skákat²⁶, dokud nedošel do „krize“, jež jím otřásla, a díky obrácení srdce k proměně²⁷, která mu dala zakusit velkou radost a neočekávanou duchovní cestu.

To vše je důvodem, proč tvrdíme, že „Don Bosco je vzorem: spojuje v sobě vychovatele, zpovědníka, duchovního doprovázejícího. Trvá na srdečném přijetí, dobrotě, velkodušnosti a péči o jednotlivce, na hlubokém citu projeveném tak, že se mladí svěřují a spolupracují na formaci s pohotovou a srdečnou poslušností“.²⁸

Všechno toto se děje skrze **pedagogiku procesů**, která je tak vlastní duchovní tradici.

²⁴ A. GIRAUDO, *o.c.*, p. 149.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ G. BOSCO, *Cenno biografico sul giovanetto Magone Michele allievo dell'Oratorio di San Francesco di Sales*. Seconda edizione. Tipografia dell'Oratorio di San Francesco di Sales, Torino 1866, 15.

²⁷ Tamtéž, s. 16-24.

²⁸ A. GIRAUDO, *o.c.*, p. 160.

„Křesťanský život se žije progresivním způsobem podle jednotlivých stupňů hloubky a plnosti a je neustále otevřený dalšímu, vždy většímu růstu.“²⁹

- Ve shodě s procesy, které *nesmějí být urychlovány* ani zevnitř ani zvnějšku.
- Až k *uvědomění a přivlastnění si procesu*, protože je to Duch svatý, který jej v každém člověku podněcuje.

IV. Vzhledem k jaké pastorační aktivitě...?

Rozlišování povolání, jak je doporučuje papež František

Domnívám se, že všechno to, co jsme dosud řekli, nabízí návrhy a pastorační postupy, s nimiž se musíme konfrontovat. Skutečnost, že samotný přípravný dokument biskupské synody vyzývá k pastorační aktivitě, mi dovoluje doporučit některá směřování, jimž je třeba věnovat pozornost. Samotný text, který jsem právě uvedl, nás zve, abychom „vzali výzvu k pastorační péči a rozlišování povolání vážně“.³⁰

Vzít tyto výzvy vážně by mohlo ze salesiánského pohledu znamenat vzít v úvahu následující:

1. Mít vědomí toho, že toto je *příhodný čas* a že musíme pokračovat v cestě s chlapci a dívkami, s mladými a jejich rodinami, tatínky a maminkami, kteří potřebují a jsou ochotni vydat se na tyto cesty společně, namísto toho, aby po nich šli v tvrdém osamocení, v němž se nebudou nikdy cítit dobře.

Psal o tom před lety don Vecchi ve svém dopise „*Ecco il tempo favorevole*“ (*Hle, příhodný čas*, pozn. překl.).³¹ Papež František to komentoval v různých okamžicích ve své apoštolské exhortaci a také v tomto přípravném dokumentu synody. Také mnozí z nás to vědí ze své vlastní výchovné a pastorační zkušenosti a já sám jsem na to s velkým přesvědčením poukázal ve zdůvodnění této Strenny. Don Vecchi to psal takto: „Individuální rozhovory s mladými ukázaly, jak se myšlenka na radikální následování Krista objevuje v jejich duších. Často je však nachází nepřipravené k tomu, aby dali odpověď, a za druhé, jak už se o tom mnohokrát mluvilo, je zastihne nejspíše vzhledem k reálným možnostem najít prostor, který by byl přizpůsobený jejich očekáváním, v němž by mohli vyjádřit takovéto povolání na celý život.“³²

2. V každém okamžiku pěstovat *kulturu povolání*, a to i v kulturních kontextech, které se nám mohou zdát náročné.

Tento výraz poprvé použil papež Jan Pavel II. v poselství ke XXX. světovému dni povolání. Jako vychovatelky, vychovatelé a hlasatelé evangelia chceme pomáhat mladým postavit se k životu, k současnosti i budoucnosti, s hlubokým sebepoznáním a s postojem ochoty a velkorysosti v naslouchání Božímu hlasu v každém člověku tím, že je budeme doprovázet na jejich cestě k osobnímu a konzistentnímu životnímu projektu.

Toto se nebude týkat jenom některých, jako kdyby šlo o jakousi elitu, ale je to pozvání a povolání samého Boha k cestě každého člověka k jeho plnému rozvoji.

Přejeme si, aby mladí mohli *objevit způsob, jak žít a jak o svém životě snít*, v němž by dozrály hodnoty jako nezištnost, darování se, otevřenost druhým a otevřenost Bohu. Chceme těmto mladým, a každému člověku, který je na cestě, pomoci objevit, že život může být chápán jako dar a

²⁹ STEFANO DE FIORES, *Itinerario espiritual*. In: *Nuevo Diccionario de Espiritualidad*, Paulinas, Madrid, 2004, p.755.

³⁰ PD

³¹ J. E. VECCHI, Lettera del Rettor Maggiore, *Ecco il tempo favorevole*, ACG 373 (2000), pp. 3-49; Srov. také P. CHÁVEZ VILLANUEVA, Lettera del Rettor Maggiore, „*Venite e vedrete*“ (*Gv 1,39*). *La necessità di convocare, o.c.*, pp. 3-47.

³² J. E. VECCHI, *o.c.*, p. 10.

úkol³³ a něco, co ho učiní šťastným. Objevit, že proti tendencím převládající kultury, které vysílají poselství, podle něhož je jedinou důležitou věcí vlastní já, je významná alternativa spočívající v chápání života jako daru, podle životního projektu, který každý cítí, že mu „je na míru podle jeho možností“, a v němž se cítí šťastný, jako odpověď na smysl života z perspektivy Boží i druhých.

Chceme to pro všechny mladé, vždy však s velkým respektem k jejich osobě a s tím, že kráčíme spolu a povzbuzujeme jejich svobodu.

3. Podporovat *intenzivní duchovní klima, které představuje velkou pomoc pro osobní vztah s Ježíšem*. Mé návštěvy na pěti kontinentech mě stále hlouběji utvrzují v přesvědčení, že ve světě velká většina „našich“ mladých, s nimiž se denně setkáváme, projevuje otevřenost, jestliže jim představujeme Boha a svědčíme o Něm, který je v nás, který v nás má příbytek a v jehož jménu my žijeme pro ně.

Upřímně věřím, že jestliže někdy chybí „výsledky“ naší pastorační práce, může to být důsledek faktu, že my sami nemáme odvalu být v našich nabídkách rozhodní. Možná ze strachu z odmítnutí zůstáváme na „cestě vlažnosti“, která dává nabídky, které nejsou nikomu nepohodlné.

Jsem stále více přesvědčen, že naši mladí na celém světě mají žízeň po spiritualitě, *žízeň po transcendentnu, žízeň po Bohu*, ačkoliv často nevědí, jak ji vyjádřit a jak se nás zeptat. S Donem Boskem se mladí učili pociťovat a téměř spontánně prožívat, že je Bůh má rád a že pro každého z nich má plán vedoucí ke štěstí a k plnému životu.

Boží plán pro každého z jeho dětí se nemění. Zůstává stále tentýž. Toto duchovní ovzduší je tedy nezbytné více než kdy jindy a pěstuje se skrze osobní vztah k Bohu a bratřím, je živeno modlitbou sdílenou s mladými, slavením víry ve svátostech.

Živí se nasloucháním, v tichu přijímajícím Slovo, v dialogu a v jeho sdílení. A živí se také mariánskou úctou se silným citem a zkušeností lásky vůči Marii, Matce a Pomocnici.

4. Nabídnout tuto příležitost *všem mladým* a všem lidem, kteří si ji žádají, aniž bychom někoho vyloučili, protože Duch svatý působí v každém člověku.

Věříme, že povolání každého člověka je Boží iniciativa. „Ne vy jste si vyvolili mě, ale já jsem si vyvolil vás“ (Jan 15,16). Poněvadž povolání každého člověka je dar, který je přijímán, nemůže ho inspirovat či zplodit nikdo jiný než sám Bůh. Musíme jej však doprovázet po cestě, na níž se víra stává co možná nejvíce osobní; po cestě růstu vnitřního života a setkání s Ježíšem, který je Pán.

Povolání, s nímž se Ježíš obrací na bohatého mladíka, a jeho odpověď nám dávají porozumět, že nestačí jenom být nadšení a čestní, abychom rozhodně odpověděli na volání Boha. K odpovědi na toto povolání potřebuje etický a morální rozměr člověka na prvním místě rozměr duchovní a rozměr víry.

Jestliže je prožíván tento rozměr, mladí mohou pocítit toto povolání jako životní plán a Boží sen o každém z nich a doprovázení ke každému typu cesty povolání se stává možným: k laickému křesťanskému životu, k zasvěcenému životu, ke kněžské službě, k zasvěcení ve světě...

5. Nabízet spiritualitu podporující *ucelený pohled na život*. To je znak, který by měl být pro naši salesiánskou spiritualitu „sjednocení s Bohem“ přirozený a který jsme dostali jako duchovní dědictví od Dona Boska.

Mluvíme o spiritualitě, v níž se úzce sjednocuje Bůh, který se nezištně dává, osobní setkání s Kristem a svoboda, s níž každý člověk ve víře odpovídá Duchu svatému, který v něm působí.

Don Bosco, velký duchovní učitel mladých, prožíval spiritualitu, jež byla na prvním místě výchovná a pomáhala mu přirozeně prožívat cestu vedoucí k duchovní zralosti, v níž „se Boží přítomnost stává tak ‘přirozenou’, jako je dýchání, spánek nebo myšlení. Je to dynamika, která se vztahuje k ‘náboženskému’ aspektu, ale týká se celého života“.³⁴

³³ Srov. P. CHÁVEZ VILLANUEVA, o.c., pp. 19-20.

³⁴ M. A. GARCÍA MORCUENDE, *La educación es cosa de corazones*. PPC, Madrid 2017, p. 109.

6. Svědčit o radosti, s níž se žije

Mladí lidé, kteří sní o tom, že budou svůj křesťanský život žít autenticky, se ptají, co od nich Bůh očekává, chtějí vidět naše nadšení a zakusit je také osobně.

„Vaši radost vám nikdo nevezme,“ (Jan 16,22) říká Pán. To je možné, pokud jsme my sami, mladí, dospělí, tatínkové a maminky, kteří hledají, prožili zkušenost Pánova setkání s námi. A tato zkušenost se musí proměnit v radost ze života, v optimismus, s nímž jdeme vstříc každému dni, v pokojnou odvahu, s níž se stavíme k problémům a náročným okamžikům. Nic není vzdálenější Bohu, který naplňuje život, než existence poznamenaná deziluzí, která je bez života a demotivovaná. Z tohoto důvodu jsem opakovaně na těchto stránkách poukázal na to, že při doprovázení druhých v rozlišování života a povolání musíme být oporou, která je *výmluvným znamením a je důvěryhodná*. Jinak dopadneme tak, že budeme plnit funkci, která nezanechá žádnou trvalou stopu, jež by v životě lidí něco znamenala.

7. V logice „pojď a uvidíš“³⁵

Je jasné, že mladí z pěti kontinentů, o nichž jsem mluvil, budou fascinováni Kristem následovat cesty, jež je přitahují. Jak tvrdí don Vecchi v již citovaném textu, mladí nebudou fascinováni našimi díly a organizací, našimi strukturami a ani naší prací. Nejvýš možná věnují nějaký čas, třeba i několik let animaci a službě, ale jestliže nedojdou k objevení hloubky a přitažlivosti, kterou probouzí Ježíš Kristus, dříve či později půjdou hledat něco jiného, co je více uspokojí. Totéž platí stejně pro řeholníky a řeholnice a mladé kněze. Proto zkušenost hodnot jako je evangelní bratrství v Ježíšově jménu, rodinný duch, který tolik považujeme za „nám vlastní“, ovzduší rodinnosti, modlitba a svědectví sdílení malých i velkých věcí, které prožíváme, vytváří to, co dává význam osobnímu hledání a „ano“, jež je odpovědí na Boží volání. Jde o ono „něco víc“, co přitahuje, ono „víc, které je zahrnuto v prorocké tváři, ve významu, v radikalitě. Nebo i v tom, co můžeme nazvat živou zkušeností, z níž se rodí intuice a chuť dát život“.³⁶

Aspekt, který by ve výkladu tohoto „pojď a uvidíš“ chyběl, je být si vědomi, že pro jakýkoliv druh rozlišování povolání v církvi není tiché svědectví a ticho ohledně povolání dostatečné k tomu, aby se povolání, jež probouzí Bůh, stalo konkrétním. Osobní pozvání a nabídka vhodné cesty pro každého musí být součástí „pojď a uvidíš“.

8. S doprovázením v salesiánském stylu, které *není jenom individuální, ani intimistické, ale je také komunitní*

Když mluvíme v našem salesiánském stylu o doprovázení, neodkazujeme se jenom na individuální rozhovor, ale na skutečnost mnohem širší a bohatší, která člověku, zvláště mladému, pomáhá přisvojit si prožité hodnoty a zkušenosti. Mezi nimi mají velkou důležitost ty, které jsou *službou druhým a solidaritou s těmi nejpotřebnějšími*.

Jak tomu bylo již u Dona Boska, doprovázení vychází z výchovného prostředí, v němž se podporuje vnitřní přijetí nabídek a osobního růstu i růstu v povolání.

Kromě okamžiků osobního systematického rozhovoru jsou pro tuto cestu rozhodující krátká a náhodná setkání, jednoduchá a rodinná, s dalšími lidmi, členy křesťanského společenství, se skupinou, která se podporuje ve víře, nebo se samotnou řeholní komunitou.

V. Spolu se Samařankou

Přeji si uzavřít tento komentář tak, že si představíme Samařanku, jak jde vstříc svým sousedům a mluví jim o Tom, jímž je fascinována, který jí pomohl se setkat s ní samotnou, s nejhlubší pravdou

³⁵ Srov. Jan 1,39 a J. E. VECCHI, *o.c.*, p. 25-26.

³⁶ J. E. VECCHI, *o.c.*, p. 26.

o ní. Možná by vzala za ruku i nás a:

→ Přivedla by nás k Jákobově studni, studni setkání s Ježíšem, který jí dal pochopit, že On se nezastaví před překážkami, které klademe, před naší připoutaností na komfortní a jistý prostor tváří v tvář tomu, co neznáme, ale zůstává nablízku, aby nás dovedl k odhalení naší nejhlubší žízně.

→ Pozvala by nás k tomu, abychom nedovolili, aby cokoliv a kdokoliv udusili nebo zabrzdili naše nejhlubší ideály. Ideál, který nás naplňuje nadšením na počátku cesty misijního povolání nebo manželského života nebo řeholního zasvěcení, kněžské služby či zasvěcení ve světě.

→ Určitě by nám nabídla, abychom udělali všechno, co je možné, pro to, abychom byli otevření daru, který nám přichází od Boha. Daru, který nikdy nedokážeme úplně odhalit a který kvůli našim omezením nezakoušíme v plnosti.

→ Na základě toho, co sama prožila, by nás přesvědčila o důležitosti vzájemného doprovázení, nasměrování, podpory ve víře.

→ A svěřila by nám, jak se ona sama naučila od Ježíše být více lidská a možná i být trochu více „odborníkem na lidskost“, což pro nás představuje neustálou výzvu.

Tak jako Maria, která prožila novost zvěstování, setkání s „osobním“ Bohem, který s takovou jemností zaklepal na dveře její svobody a učinil plodným to, co lidsky nebylo možné, jsme i my pozváni, abychom se ptali po naší víře, po „svěření se“ Bohu, jenž je věčnou novostí života, a nechali se vést Duchem.

Kéž nám Pán pomůže jít po této cestě a pomoci mladým, aby po ní šli.

Kéž nám naše Matka vyprosí milost být autentickým zprostředkováním Božího slova zaznívajícího způsobem ne vždy bezprostředně srozumitelným v srdci každého mladého, v manželstvích, v rodinách, ve všech hledajících.

S prosbou, aby nám Maria Pomocnice byla prostřednicí u svého syna, a s prosbou o ochranu Dona Boska a všech členů naší rodiny, kteří jsou již na cestě svatosti, vás zdravím a přeji vám všechno dobré.

Ángel Fernández Artime
hlavní představený